היינט 10 זייטען.

ראדאמער-קעלצער לעבען

Radomer-Kielcer Leben

(252) 12 — VI־טער יאהרגאנג.

Radom — ראדאם פרייטאג

22 Marca 1929 — י׳ אדר ב׳ תרפ״ט.

פרייז 25 גראשען.

Redakcja i Admistracja

Radom, Szwarlikowska 20.

Oddział w Kielcach.

אנאנסען פרייזן

איין מילימעטער שורה: פאר׳ן טעקסט 50 גר
" " " אין " 40 "
" " " נאכ׳ן " 18 "

די ערשטע און לעצטע זייט אנטהאלטען 8 שפאלטען
" " " טעקסט 4 "

Panu P. Muszkatblüthowi i Córce

z powodu przedwczesnej śmierci B. P.

JEGO **Żony** i JEJ **Matki**

wyrazy najgłębszego współczucia i ubolewania wyrażają

Maurycowie Bluman.

אויפרוף צו די יודישע בעפעלקערונג

אזוי ווי אין די לעצטע יאהרען, זענען אין אונזער שטאדט די אלע עניני הכשרות שטארק פארנאכלעסיגט געווארען הפקר פאר יעדען. בכדי די לאגע אויסצובעסערען לחיזוק הדת איז די חברה שומרי שבת והדת בראדום מודיע אין נאמען פון אונזער הייליגער תורה אין יארענט די אלע סוחרים פון פסח׳דיג מעהל, יין כשר של פסח, מצה-בעקערייען, קאקאס-פוטער, פאדע-וואסער-פאבריקען, וואורשטען א. ז. וו.. אז זיי זאלען זיך שטעלען אונטער די השגחה פון שומרי שבת והדת וועלכע שטעהט אונטער דער שטרענגסטער אויפזיכט פון הרב ר׳ יחיאל קעסטענבערג אב״ד דפה נ״י און דער עלטסטער מורת הוראה ר׳ מענדיל קעסטענבערג נ״י, אזוי ארום וועט די יודישע בעפעלקערונג האבען די פעסטע איבערצייגונג, אז אלץ וועט זיין בתכלית ההכשר כדרכל תפוצות ישראל בשנים קדמוניות, ווייל יעדער דארף פערשטעהן, אז די „פארמעלע הכשרים" אויפ׳ן פאפיר איז לגמרי נישט קיין גענוגענדע פערזיכערונג פאר כשרות. און די, וועלכע וועלען זיך נישט אונטערווארפען אונטער אונזער השגחה וועלען מיר מפרסם זיין ברבים, ולהשומע יונעם ותבוא עליו ברכת טוב.

אדר שני תרפ״ט — **ועד „החברה שומרי שבת והדת" בראדום.**

בעמ.: וועגען אלע עניני-הכשרות דארף מען זיך ווענדען אין קאנצעלאריע פון יב דאמ לובל. 7.

פורים צו דער **סעודה**

אמער מיש וועט בעשיינען און אייערע קרובים, פריינד און בעקאנטע וועט דערפרייען

דער בעסטער שלח-מנות

כרמל-ווין

PODCZAS ROZTOPÓW WIOSENNYCH

uchronisz się przed przeziębieniem nosząc najpraktyczniejsze

KALOSZE

‹PEPEGE›

NA PODSZEWCE TRYKOT.

DAMSKIE . . . zł. **10.–**

MĘSKIE . . . . zł. **11.30**

ŻĄDAĆ WSZĘDZIE

ZWRACAJCIE UWAGĘ NA ZNAK FABR.

וויכטיג פאר די סוחרים פון ראדאם און אומגעגענד.

צום אנקומענדיגען **פסח** וועט אונזער סקלאד זיין פערזעהען מיט **פסח׳דיגע פוטערען** ווי:

אגוז, שרון, אמאדאר, מנורה

אויף די אלע פוטערען געפינט זיך **א הכשר** אויף **פסח** למהדרין מן המהדרין.

בעמערקונג: די פוטערען ווערען געברענגט אין סקלאד אריין יעדע פאר טאג פרישע אויף סילאגער.

סוחרים דארפען אין זייער אייגענעם אינטערעס אויפגעבען וואס פריהער זייערע בעשטעלונגען.

Generalne Przedstawicielstwo na całe Wojew. Kieleckie

מיט אכטונג

J. ZYLBER, RADOM

DŁUGA 5 TEL. 580.

כשר לפסח

דער טאג קומט או...

דער טאג מיט'ן „ה הידוע" פאר'ן סוחר האט זיך דערנענטערט, דער נייער יום הדין פאר'ן סוחר און בעל מלאכה אין וועלכען דער קלאס מענשען יוערען גע'משפט; צי זיי וועלען אימשטאנד זיין זייער געשעפט'ס-עקזיסטענץ צו דערהאלטען און ציהען ווייטער זייער מאגערע חיונה, אדער ס'וועט ווערען ארויסגעגעבען אנ'אורטייל פון רואינאציע צוליב'ן הויכען אויסמוס פון שטייערן.

דער טאג, אויף וועלכען ס'זענען געווארען די אויגען פון האנדעלס-קלאס, דער טאג, וואס האט ביז היינט נאך קיין שום גוטס פאר אונז נישט געבראכט, איז דער טאג ווען ס'ווערט גע'חתמ'ט דער צאהל-צעטעל, לויט'ן אויסמאס פון אומזאץ שטייער.

די גרויסע עולה, וואס איז געטהון געווארען דעם מסחר און מלאכה אין דער פוילישער רעפובליק זייט גראבסקיס ממשלה איז—דער אומזאץ-שטייער.

א גאנצע ליטעראטור איז שוין אנגעשריבען געווארען, וואס ווייזט אויף דער שעדליכקייט פון אומזאץ-שטייער צעהנדליגער און הונדערטער רעדעס זענען שוין געהאלטען געווארען אין סיים איבער דער נישט נארמאלקייט פון אומזאץ-שטייער. וואס איז עלול אונטערצוגראבען דעם וואוילשטאנד פון לאנד—אבער ליידער איז עס אלץ געווארען ביז יעצט, ווי א קול קורא במדבר און קיין שום פערלייכטערונג איז נישט איינגעפיהרט געווארען אין דער הינזיכט.

דער אומזאץ - שטייער, וועלכער טו... נאר די שטאטישע בעפעלקערונג און צווישען זיי רובא דרובא דעם יידישען קרעמער און האנדווערקער, האט שוין געלאזט גענוגענדע צייכענס פון פערקריפלונג אויף אונז. די בולטע סמנים פון דער אנארמאלקייט זענען אין דער ערשטער רייה: די לאנג-טערמיניגע וועקסלען, וואס מען שרייבט שוין ביז'ן אלף הששי אריין... און נאכהער די אונגעהויער גרויסע צאהל פראטעסטען, וועלכע שטייגען מיט יעדען חודש ביז. א פאנטאסטישע צאהל. דער דוחק אין מזומנים, ווייל דער סוחר מוז דאך אלעם ערשט אוועקטראגען אין שטייער-אמט, כדי ער זאל נישט ציטערן איבער'ן ביסעל געבארגטע סחורה, דער סעקוועסטראטאר זאל עס נישט צונעמען, און די פאלגענדע פון—די געוואלדיגע צאהל פראטעסטען.

אמת, שטייערן מוז מען צאהלען, אבער דער אופן, דער סיסטעם מוז דורכאויס רעפארמירט ווערען און דאס ראדיקאל.

מיר ווייסען גוט, דאס דער קליין-סוחר און האנדווערקער, איז בשום אופן נישט אומשטאנד צו צאהלען קיין שטייערן. דעם סכום, וואס ווערט איהם געשאצט, איז פיעל איבערשטייגען און אין דער קאלקולאציע רעכענט מען די הוצאה קיינמאל נישט אריין. סקומט אלזא צום צאהלען ווערט אין נייינציג פראצענט דער שטייער צאהלער רואינירט.

ס'ווילט זיך נישט גלויבען, דאס אין די מאסגעבענדע ספערען זאל מען פעראינטערעסירט זיין אין דער פאופעריזאציע פון די סוחרים. אלזא, דאס איז מעהר געהאנדען אין די לאקאלע אמטען און דאס דארף מען געדענקען יעצט, ווען דער יום הדין פון שטייערן האט זיך דערנענטערט.

דער מאטיוו, וואס הערשט אין פוילען זייט גראבסקין: שטייערן, שטייערן איבער אלעס... מוז היינט, ווען דאס לעבען איז ארויף אויף מעהר רעאלע וועגען, געענדערט ווערען.

מיר מאכען אויפמערקזאם די קאמיסיע - מיטגלידער אויף דעם אלעם און מיר וועלען פעסט גלויבען, דאס אויף וויפיעל עס וועט זיין אין זיי אבהענג ג, וועלען זיי זיך בעמיהען די אונגעהויערע לאסט, וואס בעשווערט דעם מסחר און פאבריקאציע, צו פערלייכטערען.

אין אלגעמיין מוזען ווייטער די געהעריגע בעמיהונגען געמאכט ווערען ביי דער צענטראלער מאכט. ווייל די פוחות הויבען שוין אן אונז צו פערלאזען און דאן וועט שוין זיין צו שפעט...

מ. ווארשאווסקי.

א ווענדונג צו די ראדאמער האנדוו.-פארשטעהער.

די היינטיגע צייט האט ארויסגערוקט א זעהר דרינגענדע פראגע, וועלכע מ'טאר נישט פערשווייגען און וועלכע מוז ציהען אויף זיך די טיפסטע אויפמערקזאמקייט מצד די געזעלשאפטליכע לידער פון דער ארטיגער האנדווערקער-בעוועגונג. יעדער צייט האט זיך איהרע ספעציפישע פערוויקעלטע פראגען. די צייט שטעהט נישט אויף איין ארט און זי בייט זיך ביי יעדער קלענסטער ענדערונג, מיטרייסענדיג מיט זיך אונזער ארומיגען לעבען.

דאס אלטע שפריכווארט, אז צייטען בייטען זיך איז בעזונדערס שווער אויסגעפאלען אין איצטיגען קריטישען מאמענט, ווען דער גראנגעל פאר מענשליכער עקזיסטענץ איז דערגאנגען צו זיין קולמינאציאנס-פונקט, צו דער העכסטער מדרגה פון אונערטרעגליכקייט און פערצווייפעלטסטער אויסגאנגלאזיגקייט.

די עקאנאמישע לאגע בכלל איז זייט לאנג שוין גענוג קאמפליצירט און פערשארפט. איז דאס אבער וועניג געווען. און דער ווינטער האט אונז אנגעטוהן אויף טערקיש און מיט זיינע פרעסט-קאפריזען צוטרייסעלט די אזוי שוואכע עקאנאמישע יסודות פון אונזער לעבען. אמת, אז פון אט דער פרעסט-קאטאסטראפע האבען געליטען לענדער און שטעט. ס'איז געווען א מכת מדינה און אנגעריהרט אלע טיילען פון דער בעפעלקערונג. די סיבירער פרעסט וואס די וועטער-געשיכטע הייסט שוין נישט זייט 70 יאהר וועלען זיך לאזען לאנג, זעהר לאנג געדענקען ביי אלע. ווען מ'רעדט אבער וועגען די הויפט-געליטענע פון דער דאזיגער נאטור-קאטאסטראפע מוז מען צום בעדויערען פעסטשטעלען, אז צום גרעסטען טייל האט עס געטראפען דעם ארבייטער צלעמענט און אין דער ערשטער רייה אונז האנדווערקער. אין די לעצטע הדשים האבען 75°/. פון די ראדאמער יודישע האנדווערקער דורכגעלעבט אין הונגער און נויט. די גאנצע ארבייט אין אלע פאכען איז געווארען איבערגעריסען און נישט געקאנט דעריבער פערדיענען אויף קיין לעבענס-מיטעל. אבער נישט קוקענדיג דערויף האט דאס בכבוד'יגע געפיהל פון האנדווערקער זיך גענוג געמאמערט אויפצוהאלטען דעם שווערען נסיון און כדי קיינער זאל הלילה נישט וויסען פון זיין טרויריגען מצב, האט ער צוליב זיין בעשיידענהייט צוגעהונגערט און צו-ביסלעך צוגעפרוירען.

ער האט מקיים געווען דאס פאלק'ס-ווערטעל: „א קניפ אין באק די פארב זאל בלייבען שטעהן".

די דאזיגע לאגע פון קנייפען זיך אין באק קאן אבער שוין לענגער נישט אנהאלטען. יעצט קומט-אן נאך א שווערע צייט. און טאקי דעריבער וויל איך זיך ווענדען צו די ראדאמער האנדווערקער טהוער און מיין רוף צו זיי אויסדריקען אין א דירעקטער פארם: נעמט אין אכט מיין יעצטיגע ווענדונג און טהוט אנ'ערנסטען טראכט וועגען ווייטערדיגען גורל פון די ראדאמער יודישע בעלי מלאכות. דער סעזאהן, ווי עס איז שוין פריהער דערמאנט געווארען, איז פערלוירען געגאנגען און דא דערנעהנטערט זיך צו אונז דער שטאלצער חג הפסה, וועלכער איז פערבונדען מיט גרויסע אויסגאבען, וועלכע קאנען נית בעטראכט ווערען אלס לוקסוס, נאר אלס פשוט'ע נויטווענדיגקייט.

דער פסח ווערט נעהנטער, די ארבייט שוואכער, כמעט ווי זיך אויסגעלאזט. איך וויל וועקען אונזערע געעהרטע האנדווערקער-פארשטעהער צו זארגען בעצייטענס וועגען א גרויסען טייל פון אונזערע בעשיידענע בעלי מלאכות, אז זיי זאלען נישט בלייבען פערשעמט דעמאלט ווען ס'קומט אונזער בעפרייאונגס יום-טוב, אז דער בעל מלאכה זאל ניט דארפען אנצוקומען צו קיין פילאנטראפישע הילף און נישט דארפען שיקען זיין קינד שטעהן אין די רייהען.

איך וויל, ביי רער געלעגענהייט דערמאנען אונזערע האנדווערקער-טהוער פון די נישט לאנג פערגאנגענע טרויריגע צייטען, ווען זיי האבען ארויסגעוויזען זייער פערשטענדניש אויפצופאסען די לאגע און אונטערגענומען פערשידענע אקטיעס אויפן שענסטען אופן אזוי, אז עס איז געווארען א מוסטער פאר אונזער שטאדט ראדאם. ביי א גוטען ווילען ... פאר זיי נישט שווער געווען קיין שום אונטערנעהמונג. עס ווילט זיך נאר דערמאנען די מצה-אקציע מיט איניגע יאהר צוריק און די הונדערטער קערץ קארטאפעל, וואס איז פריהער איינגעקויפט געווארען מיט וואכען פריהער און פערקויפט אין קאסטען-פרייז אזוי, אז דער נישט-פערמעגליכער בעל מלאכה האט נישט געברויכט צוקויפען דעם לעצטען דאנערשטאג אויפ'ן מארק און בעצאהלען וויפיעל מען פערלאנגט. הוץ דעם זענען נאך פערשידענע אנדערע פראדוקטען איינגעקויפט געווארען.

מיר זענען זיכער און מיר האבען דעם גלויבען, אז אויך איצט קאן ביי א גוטען ווילען אזא אקציע ארגאניזירט ווערען. איך אדרעסיר קודם כל מיין ווענדונג צום קאמיטעט ביים האנדווערקער-קלוב ער זאל רופען א קאנפערענץ פון אלע פארשטעהער פון אלע פאכען כדי געמיינזאם צו בעהאנדלען די

דאָזיגע אקטועלע פראגע. מיטלען, יעד גע ווי אזוי צו רעאליזירען די דאָזיגע אקציע וועלען זיך ביי א גוטען ווילען שוין אויסגעפינען אין דעמאָלט וועט בעוויזען ווערען די שעפפערישע אי-בערגע טבענע ארבייט פון אונזערע פאָרשטעהער לגבי זייערע האנדווער-קער-מיטגלידער, וואָס וועט ווי געהעריג אָפּגעשאצט ווערען פון גאנצען האַנדווערקערטום.

א האַנדווערקער.

— א —

עצה טובה

— פאר —

סוחרים און האַנדווערקער

וואָס וועלען **האָבען מזומן**

דארפען נאָר

אנאָנסירען

— אין —

ראדאָמער - קעלצער לעבען

אויף פסח הבע"ל!

עכטע : פסח'דיגע

טהוען מיר אייך עמפפעהלען דעם פון לאנגע יאהרען בעקאנטען און זעהר פיינעם

עכטע : פסח'דיגע

פראנקק = קאפּע = צוזאטץ

איז קיסטעל און אויך אין רונדע פאַקונג

ער איז ערצייגט **בהכשר גמור** אונטער אויפזיכט פון הרה"ג מו"ה יעקב פרענקעל תאומים שליט"א אבד"ק פאָדגורזשע והגליל וחתנו הרהמאה"ג וכו' מו"ה חיים קאננער שליט"א ובנו החריף וכו' מ' יחזקאל פרענקעל תאומים שליט"א.

דער גרינער שטרייפען אויף די פעקלעך, בעווייזט דעם כשר לחג הפסח און די פיינהייט דיזער וואַרע.

HENRYKA FRANCKA SYNOWIE
Fabryka Srodków Kawowych S. A.
SKAWINA-KRAKÓW.

ז. קאשלער
ירושלים.

(ספעציעל צום „ראדאמער קעלצער לעבען")

פון טרוים צו ווירקליכקייט.

איינער פון הערצל'ס שענסטע טרוי-מען און האָפנונגען איז דאָס געווען — דער מפרץ-היפה (עמק עכו), די עכו בוכט: קורץ: די גאנצע געגענד פון עכו ביז דעם כרמל איינגעשלאָסען, זאָל זיין אין אידישען בעזיץ, שוין אין די 20-ער יאָהרען פון 20-טען יאָהר-הונדערט.

און ער האָט זעהר הייס פאַנטאַזירט איבער דער מעגליכקייט, אַז דאָמאָלס וועט „פון עכו ביז כרמל זיך ציהען איין גרויסער גאָרטען, און דער כרמל זעלבסט וועט זיין בעקרוינט מיט געביי-דעס, וועלכע וועלען לייכטען פון ווייטען אין אלע פארבען" („אלטניילאנד", עליאשעוו'ס איבערזעצונג).

אין אָט דעם פראָפעטישען חלום האָט איצט פארווירקליכט ה' מ. אוסיש-קין, דורך דעם אידישען נאציאנאל-פאָנד, פון וועלכען ער איז פרעזידענט.

ז' כסלו תרפ"ט האָט ה' אוסישקין אונטערגעשריבען דעם אָבמאַך, לויט וועלכען גאנצע צוויי און צוואַנציג טוי-זענד דונאם פון דעם מפרץ—חיפה (עמק עכו) זענען אריבער אין איי'ביגען באזיץ פון דעם אידישען נאַציאנאל-פאָנד.

צוזאמען מיט דיעם שטח עלף טויזענד דונאם אין אנדערע באַדענס, וועלכע דער קק"ל באזיצט דאָ נאָך פון פריי-הער. הייסט עס, אַז דער אידישער נאציאָנאל-פאָנד איז שוין דער אייגענ-טימער פון באלד 4 פינפטעל פון גאנ-צען מפרץ חיפה.

די נייע גרויסע באָדען-קניה פון דעם אידישען נאציאָנאל-פאָנד איז אונגעהויער וויכטיג פאר דער נאציאָנא-לער, סאָציאלער, עקאָנאָמישער און אויך פאָליטישער אויפבויאונג און ענט-וויקלונג פון אונזער צוקונפטיגען היימ-לאַנד.

און עס איז דאָך שוין זיכער, אַז דער חיפה'ער פאָרט וועט אין גיכען ווערען איינער פון די גאָר גרעסטע און וויכטיגסטע פאָרטען אין דעם מיטלענ-דישען ים; מען גלויבט זאָגאר: דער גרעסטער און וויכטיגסטער אין דעם נאָהנטען מזרח.

קיין צווייפעל אלזאָ, אַז חיפה וועט ווערען דער אינטערנאציאָנאלער צענ-טער אין ארץ-ישראל, וואָס מיט זיין גרויסע און וויכטיגע אקטיוויטעט וועט ער האָבען א זעהר גרויסע ווירקונג אויף דער ענטוויקלונג פון גאַנצען לאַנד.

און האָבענדיג צו הילף און דיענסט דעם גאנצען באָדען ארום דעם, אין אלע היגזיכטען, ווירקזאמען צענטער וועט די ציוניסטישע בעוועגונג קענען בעאיינפלוסען די אקטיוויטעט און ענטוויקלונג אין אונזערע נאַציאָנאַלע אינטערעסען.

מיט דער דאָזיגער נייער גרויסער באָדען-קנית האָט דער נאַציאָנאַל-פאָנד אלזאָ ניט בלויז פערגרעסערט אונזער נאַציאָנאַלען בעזיץ און פערמעגען אין דעם לאַנד פון אונזער צוקונפט און ערמעגליכט אַ נייע עליה און אַ נייע קאָלאָניזאַציאָנס-טעטיגקייט, נאָר ער האָט דערמיט אויך בעדייטענד פערשטאַרקט אונזער פאָליטישע באַזע אין'ם לאַנד און האָט פאַר אונז געזיכערט אַ בע-דייטענדען איינפלוס אויף איהר פאָלי-טישע און עקאָנאָמישע ענטוויקלונג.

דערצו נאָך האָט ער אונז בעצייי-טענס פערהיט פון סכנות. וועלכע מען וואָלט פאַר קיין פאַל נישט געקענט אויסמיידען, ווען דער זעלבער באָדען זאָל געוועז בלייבען אין פריוואַטען בע-זיץ. אפילו פון בלויז אידען.

מיר מיינען דערמיט די באָדען-ספע-קולאציע, וועלכע האָט זיך שוין בע-זונדערס געשאַרפט די צייט, אום צו אריינשטעקען זיי אין דעם עסק, וואו דער פרייז פון באָדען וועט זיכער שטיי-גען פון יאָהר צו יאָהר, צוזאַמען מיט דער ענטוויקלונג פון דעם נייעם פאָרט, וועלכען מען וועט דאָרט שוין דאָס יאָהר אָנהויבען בויען.

מיט זיין ערווערבען דעם באָדען אין עמק עכו האָט דער נאַציאָנאַל-פאָנד געזיכערט, אַז דער אזוי וויכטיגער באָ-דען זאָל בלייבען דער אייביגער בעזיץ און פארמעגען פון אידישען פאָלק, ווייל לויט זיינע סטאטוטען און פרינציפּען, טאָר זיין באָדען ניט פערקויפט ווערען נאָר פערפאכטעט ווערען און דאָס בלויז צו אידען.

און פון דער פרייזען-שטייגערונג פון זעלבען באָדען וועט פראָפיטירען נישט קיין אנדערער ווי דער קרן קימת, וואָס נוצט אויס אַלע זיינע הכנסות בלויז פאַר גאולת הארץ, פאַר דער פארגרעסערונג פון אונזער נאַציאָנאַלען בעזיץ אין אונזער לאַנד, אין ארץ-ישראל.

די שענסטע

טאַפּעטען

צו זעהר ביליגע פרייזען

קען מען נור בעקומען

אין דער לאַנג-יעהריגע פירמע

ש. שטיינמאַן

ם

ל ו .21

דער „גאלדענער" שידוך.

(פון די ראדאמער מעשה'לעך.)

גאנצע טעג זיצט דער ראדאמער בעל הבית ר' שלמה ג. ביים ברייטען טיש אין זיין שטוב פטרטיפט אין א דיק גמרא-ספר, הערט ער נישט, אדער מאכט זיך אפשר גארנישט הערען ווי זיין אשת חיל טשיפעלע האלט איהם כסדר אין איין יאדען.

און צו יאדען דעם אלטען ר' שלמה האט שוין טשיפעלע דוקא יא פארוואס.

עס דרעהען זיך ארום אין דער ענגער שטוב 5 בוגרותן, ווי די דעמבעס, און מיט קיינעם פון זיי וויל זיך אפילו דער טייוועל אויך נישט מדבק זיין. ברענגט שוין אמאל יא א שדכן צו שלעפען עפעס, מאכט ער ארום דעם טיש אנ'אנולגי פושעגלאנד, ווארפט אנ'אייגעל נאר אויף דער יונגסטער און ווען ער דערוויסט זיך, אז דער נדן ליגט נאך דערווייל אין באנק פאלסקי און די וויפראוועע געפינט זיך נאך אין זשיראדאווער מאגאזין, כאפט ער שנעל און ענטלויפט ווי די גריפע וואלט איהם געיאגט.

פלאצט נעבעך ביי דער צידנע טשיפעלע דאס הארץ פון וועהטאג, צוזעהענדיג, ווי די מיידלעך האלטען זיך כסדר אין איין „יאדען" און אין דער קאמאר ליגט פאר זיי נאך נישט אנגעגרייט אפילו פאר קיין צוברעכענעם דרייער.

וואס זאל די אומגליקליכע מאמע טוען? ביי די גרעסטע רביים געוועזען, אלע הייליגע קברים שוין געריסען און דער ריכטיגער זיווג בעווייזט זיך נאך אלץ נישט.

[illegible] ארויף די פערדארטע טשיפעלע אויף איהר שלמה'ן מיט א צאבקעדיגען מענה לשון, הלמאי ער קוועטש נישט ארוים כאטש פון זיינע הייליגע ספרים א פאר חתנים פאר דעם האלבען טוץ פערזעסענע מיידלעך.

מסתמא האט שוין דער אויבערשטער מעהר נישט געקענט צוזעהען דעם פיין און לייד פון די ארימע עלטערען און ער האט זיך איבער זיי ענדליך מרחם געווען.

ערשט מיט א קורצע צייט צוריק אין א געוויסען פראסטיגען אווענד עפענט זיך פלוצלינג די טהיר פון ר' שלמה'ס שטיבעל און עס שפרייזט אריין אנ'אומבעקאנטער יונגערמאן.

און שלמה'ס בני בית האט דערטאפט, אז דער בחור איז געקומען אויף א „קוק" און אז ער איז צום „האבען", האבען זיי גענימען איהם פון אלע זייטען בעארבייטען מיט שאקאלאדע, מארמעלאדע און אנדערע גוטע זאכען. דעם גאסט האט אפנים די אויפנאמע נישט שלעכט געשמעקט און ער האט געגעבען צו פערשטעהען, אז ער וואלט גערען געוואלט שוין פערבלייבען אין דער משפחה. ר' שלמה האט טאקע באלד אויפ'ן שפרינג אפגעהאלטען מיט זיין טשיפעלע א „רארע פאמילינע" און זיי האבען צוזאמען בעשלאסען, אז ארויסצולאזען פון שטוב ביי דער איציגער קאניוקטור א שטיקעל מאנספערשוין ליידיג איז פשוט א פערברעך און דעריבער מוז מען דעם בחור זעהען מיט אלע כחות איינצוזייפען.

מילא — האבען זיך די עלטערען געטראכט — וועט ער נישט געפעלען דער ערשטער, וועט ער טויגען פאר דער צווייטער. נישט קשה — ס'איז מערהאן ב"ה אין שטוב א קאלעקציע סחורה דא וויבארו.

און חידער ארום, וואס קאן זיך דאס אין היינטיגע צייטען, מ'שטיינס געזאגט אנ ארימאן א סך איינרעדען, אז אפילו נגידישע צלטערען ליגען אויך מיט זייער פעקעל טעכטער פערקאפעט גאנצע 9 קלאפטער טיף אין דער ערד.

זאל מען נאר פרובען אקארשט ארויסלאזען דעם בחור איבער דער שוועל. וועט מען זיך פון אלע שכנותדיגע טהירען אויף איהם ווארפען און יעדער וועט פשוט פאר די פאלעס איהם אריינשלעפען צו זיך — האט טשיפעלע איינגע'טענה'ט מיט איהר שלמה.

איבריגענס פארוואס האט דאס געזאלט טשיפעלע אזוי פיל שפעקולירען אז דער יונגערמאנטשיק איז ארום און ארום מכש פימפעגהאלך. טאמער שמעהט נישט אן זיין יחוס. ווייזט ער באלד טשארנע ביאלע, אז זיין משפחה און ריינע סמעטענע, געקייטעלט און געבונדען מיט כמעט אלע רביישע הייפען. מכוח פרנסה אין יעהליכע קלייניגקייטען דארף מען זיך אויך נישט צופיל חכמה'נען, צו וואס סתם קראצען אין יענעמס קעשענעס אז מ'שמייעסט א פאבריקאנט — איז שייך צו זאגען עפעס אנדערש, מילא מא, זאל זיין אזוי צום גליק און מזל טוב!

האט מען טאקע בעגאסען די צרות מיט אנ'אכפעל 45-ער, פערביסען מיט אנ'אייער-קיכעל און ווייטער זיך גענומען צום עסק...

באלד פון אנהויב האט מען זיך אבער אנגעשטויסען אויף א זעהר הארבע פראגע, וועלכע פון ר' שלמה'ס האלב טוץ בוגרת'ן צו פערקנאסען. און א וואונדער, גראד דער בעל-דבר גופא האט אין דעם פרט ארויסגעוויזען נישט קיין צופיל איבערקלויבערישקייט און בעשטאנען צו נעהמען אזוי ווי ס'געהט.

געוויזען האט מען איהם טאקע די 4-טע, ראכט זיך, די גראטענסטע, נישט מעהר, ווען טשיפעלע האט שפעטער געציטען די פאזיציע און אינטערגערוקט, ווי ביי לייטען פיהרט זיך, דאס בבל, די עלטסטע, האט ער אויך נישט געמאכט קיין אפעלאציע.

דער אמת'ער שטורם איז אבער אויסגעבראכען אויף יענער זייט בריק, ד"ה צווישען ר' שלמה'ס בוגרות'ן גופא.

ווי עס פיהרט זיך אין די היינטיגע בעלי-בתי'שע הייזער, האט יעדע פון די שוועסטערן זיך בעזונדער געריסען איבער דעם יונגערמאן און דוקא דאס גליק געוואלט אויסכאפען ביי דער אנדערער. מסתמא האט מען זיך ביי די קורץ-געשווירענע פאלקעלעך אזוי לאנג געאמפערט און געריסען ביז מען איז צווישען זיך דורכגעקומען. אז וועמענס חתן דער בחור זאל ווערען, זאל דעצידירען א גורל.

האס מען דאך א גוטען גאט אין הימעל, איז דער גורל טאקע אויסגעפאלען אויף דער, וועלכע דארף אמפריהסטען געהאלטען ווערען צו א שטיקעל חתן, מען מיינט אין דעם פאל די עלטסטע הגם מיט א פערצ'יטערט הארץ האבען דאך אלע איבריגע שוועסטערן זיך אונטערגעווארפען דעם שיקזאל און רעזיגנירט פון זייער „רעכט" אויפ'ן יונגערמאן

אז די מלחמה צווישען די שוועסטערן האט זיך אביסעל איינגעשטילט, האט מען זיך ערשט געכאפט אויף דער אמת'ער מניעה, אויף וועלכער דער שידוך וועט דארפען זיך אנשטויסען און וועט קאנען צוברעכען ווערען.

די ביי זיך געפאלענע עלטערן האבען געפיינט, אז דער בחור וועט זיך הייסען פשוט אפזאגען מיט געלד און דעם נדן איינלעגען אויף דעפאזיט און דא פייפט דערווייל דער דלות אין אלע ווינקעלעך

ר' שלמה האט זיך אבער „געמאכט הארץ" אין אנגעהויבען אונטערהאנדלען מיט דעם בחור אויף מכוח די דאזיגע איידעלע זאכען. עס האט זיך טאקע באלד ארויסגעוויזען, אז דער טייוועל זעהט גאר נישט אזוי שרעקליך אויס ווי מען מאלט איהם. קודם כל האט דער בחור געגעבען צו פערשטעהן, אז אויך אין דעם פרט, איז ער נישט קיין צו גרויסער עקשן.

— איך בין נישט קיין אפטייקער, — האט ער פערזיכערט די מחותנים — און איך שטעל נישט קיין סטאלע פרייז. ביי מיר איז פונקט ווי אין די האלעס. א הונדערטער אראפ און א פופציגער ארויף... אבי טילקא האנדעל שעדל.

נאכמעהר: ער האט זיך אפילו נישט געהייסען תיכף אויסציילען די קליינגערס. האט טאקע ר' שלמה לאנג נים באלעמוטשעט, אוועקגעלייגט די גמרא און איז אוועק שאפען ערגיץ א גמילות חסד'ל, בכדי צו האבען מיט וואס דערווייל איינצוארדנען האלבוועגען א תנאים-מאלצייט. קיין גוטע מענשען פעהלען נאך ב"ה נישט, בפרט, ווען מען דארף צודעקען א פערגרויסטען קאפ פון א יודישער בוגרת.

האט טאקע גאר נישט לאנג געדויערט און עס איז חי פון אונטער דער ערד ארויסגעוואקסען א תנאים'ל, מעגען זיך אלע יודישע טעכטער היינטען נ'ט ערגער.

און דער חתן-בחור האט דערזעהן, אז עס האט זיך פערזאמעלט א גאנץ שעהנער עולם חסידים און משפחה און עס האלט שוין קורץ ביים אינטערשרייבען די תנאים, האט ער איינגערויסט דער מחותנת'טע טשיפעלע א סוד, אז נישט קיין סך, נאר א פינף הונדערט זלאטעס וואלט איהם זעהר צונוצגעקומען און דאס דוקא נאך פאר די תנאים.

וואס טוט דען נישט א מוטער אין אזא מאמענט פאר א טאכטער. די עלטערן האבען גענומען איינלעגען וועלטען; מען האט געריסען פון טויטע און פון לעבעדיגע און מען האט ענדליך ביי די פערזאמעלטע געסט צוזאמענגעקליבען עפעס מעהר ווי 300 זלאטעס און די תנאים זענען צושטאנדגעקומען.

באלד נאך די תנאים האבען זיך אלע גליקען אנגעהויבען איינציגווייז אויסצולאזען, עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז דער חתן איז טאקע א פאבריקאנט, אבער נישט פון זיידענצייג, ווי ער האט זיך געהאט פארגעשטעלט, נאר פון ליגען און קאמבינאציעס.

וואס שייך דער משפחה זיינע, מיט וועלכער ער האט זיך די גאנצע צייט געהאט אזוי געגרויסט, איז זי א ן אמת'ן אויך נישט אזוי איי איי.

אמערגסטען איז אבער געווען, וואס זייט נאך די תנאים האט ער געקלעפט אגן דער כלה'ס שטוב און זיך געלייגט איינגאנצען אויף די עלטערנס ארימע פלייצעס.

ווען דאס גאנצע בני-בית, די משפחה און די כלה האבען אנגעהויבען צו איהם שארף צוזושטעהן, הלמאי ער קלערט גאר נישט וועגען קיין תכלית, האט ער ערקלערט, אז ער וויל זיך לערנען אלס שאפער, ביי וואס מען קאן פערדינען שטיקער געלד. בכדי זיך אבער אויסצולערנען דאס פאך דארפט מען האבען עטליכע הונדערט זלאטים.

באין ברירה האבען די עלטערען ווייטער אנגעקלאפט אין די טירען פון דער משפחה און בעקאנטע און מען האט ווידער צונויפגעקליבען א ביסעל געלד און עס אפגעשטעקט דעם חתן.

די עלטערען זענען געצען נישט,

אז זייער צוקונפטיגער איידעם קנעלט פלייסיג הלכות שאפערײ און זיי וועלען שוין ענדליך דערלעבען נחת פון זייער טאכטער.

זענען אבער קוים פערביי איינינגע וואכען, און דער ליבער חתן קומט מיט א פרישען פזמון. היות די שאפערײ קונסט שטעהט אין ראדאם אויף א זעהר נידריגער מדרגה, האט ער ממילא נישט קיין שום האפנונגען דאס פאך זיך דא ווען ס'איז גרינדליך צו ערלערנען. ער מוז דעריבער אונבעדינגט פאהרען קיין ווארשא, וואו ס'עקזיסטירען פיל אזעלכע שולען מיט די ברייטסטע רעכט, אין אזא שול וועט ער שוין געפינען דעם ריכטיגען תכלית.

מיט קינצען האט מען ווייטער צוזאמענגעשטיקעוועט א ביסעל געלד און דעם חתן אװעקגעשיקט קיין ווארשא.

זיצענדיג אין דער הויפט-שטאדט, האט דער חתן נישט פערגעסען פון צייט צו צייט צו דערמינטערען זיין כלה און די מחותנים, אז מען זאל איהם צושיקען געלד דא אויף עסען, א צוייט מאל אויף דירה, אן אנדערש מאל אויף צוקויפען זיך עפעס א מלבוש.

אזוי האט ער כסדר געהאלפען אין איין פלומפען. אז ס'האט שוין אונטערגעריקט דער טערמין פון ענדיגען דעם קורס, זענען שוין די עלטערען געווען איבערגליקליך. עס וועט דאך אמאל א סוף נעהמען צו זייערע זארג.

קומט פלוצלונג א טעלעגראמע. אז ער איז ביים עקזאמען דורכגעפאלען און ער איז געצוואונגען ווידער צו בעגינען דעם קורס. עס העלפען נישט קיין שום רייד און טענות אין עס הויבט זיך אויף פריש אן די סדרה פון שיקען געלד קיין ווארשא אויף דעם און אויף יענעם. אזוי כסדר אהן א סוף.

ס'איז אבער דאך געקומען צו דעם מאמענט. ווען ס'איז שוין פאקטיש נישט געווען ביי וועמען צו נעהמען. האט מען געמוזט אויפהערען דעם חתן צו שיקען.

און דער חתן האט געזעהן, אז זיינע אלארמירענדע בריף האבען נישט קיין ווירקונג און קיין געלד ווערט איהם נישט ארויסגעשיקט האט ער אויפגעהערט איינגאנצען צו שרייבען. ר' שלמה האט געווארט א חורש, צוויי אין דריי און דער חתן האט פון זיך נאך אלץ נישט געלאזט הערען, האט ער ארויפגעצויגען אויף זיך די שבת'דיגע יופיצע און זיך געלאזט קיין ווארשא.

אין ווארשא האט זיך נעבעך דער אומגליקליכער ר' שלמה ג. דערוואוסט וועגען זיין טאכטערס חתן גאנץ מיאוסע זאכען. ערשטענס, אז זיי גאנצע מעשה מיט די איטאמאביל-קורסען, נישט געלונגענע עקזאמענס איז פון אנהויב אן אויסגעטראכט. אז דער בחור האט נאך נישט זייט ער לעבט געפרובט צו פערדינען דורך עהרליכער ארבייט א גראָשען, אז פאר'ן גאנצען צונעשיקטען געלד האט ער געמאכט א לעבען, אז אין משך פון דער צייט האט ער געפרובט שליסען אזעלכע בעקאנטשאפטען און זיך צו פערליבען נישט מיט איין מיידעל, אז ער האט גאר אין ווארשא אויף געגשא א ווייב מיט 2 קינדער און אין נאווידוואר א צווייטע, אויך מיט א קינד.

איינוועגס איז דער אלטער ר' שלמה דערגאנגען א סוד, אז טראץ דער אפיציעלער כלה, האט דער פיפיגער חזןבחור פערשטאנען צו אינטריגירען כמעט אלע איבעריגע איהרע שוועסטערן און יעדער בעזונדער צו פערזיכערען, אז גאר אין איהר איז ער פערליבט איבער'ן קאפ.

פערשטעהט זיך, אז מיט יעדער האט ער בעזונדער זיך קארעספאנדירט און פאר יעדער געפינען אנדערע קאמפלימענטלעך און פון יעדער, חי געוועהנליך, אין געהיים, געצויגען בעזונדער קלענערע אדער גרעסערע סומען געלד און פאקעטלעך מיט וועש און אנדערע ווערט-זאכען

דערוויסענדיג זיך, מיט דאס פאר א האנ־שפיטעל ער האט די איהן, איז ער געקומען גלייך צוריקצופאהרען קיין ראדאם און זיין ביטער הארץ אויסגעגאסען אויף די טעכטער.

אזוי ווי די טעכטער זענען געוואויר געווארען. אז איינע האט דער צווייטע פערראטען און יעדע האט אין געהיים געצוהרט מיט דעם אפיציעלען חתן פון דער עלטערער שוועסטער בעזונדערע [illegible] האלטען זיי זיך אין איין א[illegible] אן, די שטוב איז פאר [illegible] וואהרען אין אן אמת'דיג [illegible]

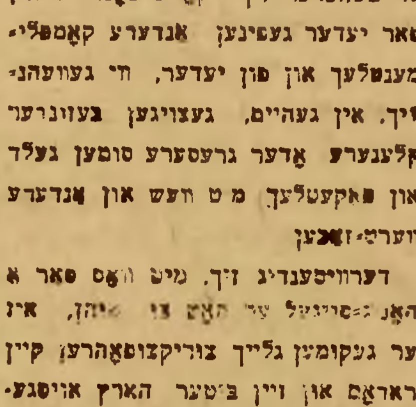

ארקעסטער-רינג
פון „ברית-טרומפעלדאר"
אונטער'ן פראטעקטאראט פון די ה"ה:
דיר. אינזש. רוסאק, י. פרענקעל, י. לעשטש.

יחיאל פרענקעל ענטפערט מיט 10 זל.
רופט ארויס: יונה קירשענבוים — נאוואגראדזקא 5, יהודה קויפמאן — סקארישעווסקא 25, אדוו. ראקאטש — פילסודסקי 7, פרוי דיר לעווין — מאניושקי 3.

ישראל לעשטש ענטפערט מיט 30 זל.
רופט ארויס: פנחס טייכמאן — לובלינער 23.

יחיאל קעסטענבערג גיעט 20 זל.
רופט ארויס: יעקב לאנדוי — לובלינער 27.

אהרן קאלינסקי גיעט 10 זל.
רופט ארויס: קלמן ריכטמאן — לובלינער 21, צבי פרידמאן — ווארשאווסקא 21, יעקב גלינקעוויטש— וארשאווסקא 21, בנימן לאנדוי — לובלינער 11, דוד רוטמאן — וואהל 22, בעריש ווייכמאן — וואהל 7.

אברהם סאלבע ענטפערט מיט 7 זל.
רופט ארויס: משה קליינמאן — וואהל 16.

משה ראזימארש ענטפערט מיט 10 זל.
רופט ארויס: משה ניידיק — לובלינער 25, אלימלך מילער — שווארליקאוו. 20, מאיר מאירפעלד— גיסערסקא 16, שמואל גוטמאן — לובלינער 5, נח ראזענבוים — וואהל 15, ראובן ברזרזעווער — דלוגא 11.

שמואל פרידמאן ענטפערט מיט 10 ז.
רופט ארויס: יחיאל בארענשטיין — קאשאראווא 2, וואלף בערנעמאן -- טראוונא 9, סאלע רובינשטיין-לוב. 30

יצחק מידלער ענטפערט מיט 5 זל.
רופט ארויס: מאיר פינקעלשטיין — לובל 11, צבי דאנציגער-לובל. 27 מאיר קראיעיסקי — סקארישעווסקא, משה ווייסבארד—קאזיצניצקא 6, משה מארגאליס—קאזיענ 6, גאלדקארן — רוויינסקי 21.

נחום גינזבורג ענטפערט מיט 5 זל.
רופט ארויס: ישעי' ניימאן—רוויינסקא 18, יעקב קאבעל—לובל 21. א. באַרענשטיין—לובל 2, אברהם מיגענבוים —שפיטאלנא 4, העדשיל זיידענשניר— רוויינסקא 18.

ש. סענאטאר ענטפערט מיט 5 זל.
רופט ארויס: א. בירענבוים—האנדוו.באנק, מ. לאנדאו—לובל. 25, נ. ווייסבארד—קאזיעניצקא.

שמואל בײטלער ענטפערט מיט 5 זל.
רופט ארויס: סטאניסלאוו אבראמאוויץ —רוויינסקא 4, הערמאן גרינבוים— ווארש. 21 דב גראספעלד-נאוואגר. 15, צבי פרידמאן—קילינסקי 11, וויקסאר גרינשטיין—קילינסקי 11, וואלף גרינשטיין—רוויינסקא 13.

שמעי' מארגולית גיעט 10 זל.
רופט ארויס: נחמיה ניימאן—רינעק 14, אליעזר ראזענבוים—דלוגא 26, ישראל יצחק קלעפפיש—רוויינסקא 18, מרדכי פינעס—מאריאצקא 4, משה גרושקע וויטש—סקארישעווסקא 10, חיים האנדעלטמאן—רוויינסקא 23, פאלא הימעלפארב—לובל. 26.

חיים וואסערמאן גיעט 5 זל.
רופט ארויס: יחיאל מילער—לובל. 14 חיים מארגולית — לובל. 7, שמואל זאלצמאן—לובל. 21, מרדכי פאסטערנאק—רינעק 9, לייב לעווין- זגאדנא 8, יוסף לעווין—זגאדנא 8.

שאול קאצענעלענבויגען גיט 5 זל
רופט ארויס: יעקב שלימער—פל. יאגעל. 6, ישעי' פישמאן—וואַל 59 משה צווייגענבערג—וואל 59.

בעקאנטמאכונג.

איך האב דעם כבוד בעקאנט צו מאכען דאס ג. פובליקום אין ראדאם, אז איך בעזיץ דעם גרעסטען אויסוואהל

פון די נייעסטע און מאדערנסטע מוסטערען פון יאהר 1929.

צו מאהלען צימערען.

איך גיב אויך-אן אלערליי אלפינע און צו לאקירען קאך-געשיר, ווי אויך מאדערנע קעכלעך. די ארבייט ווערט אויסגעפיהרט רעיעל און פינקטליך

ווענדט זיך צום **מאליער שטעלמאן**

געדענקט דעם אדרעס: **וואלאווא 28, שטעלמאן.**

וואס הערט זיך אין ראדאם.

טראגישער פארפאל מיט א 7-יאהריג יודיש מיידעלע.

דער פאסט-וואגען האט עס איבערגעפאהרען אויף טויטט.

פאראכטאגען פרייטאג האט אויף דער דלוגא גאס געטראפען א שוידערליך אומגליק מיט א יונג יודיש מיידעלע.

ס'איז געווען ארום צוויי בייטאג. דאס מיידעלע ראטבלאט איז ארויס פון קינדער אנשטאלט „חנוך-ילדים" מיט די ביכלעך און קאיעטען אהיימצוגעהן. דאס קינד האט געוואלט אריבערגעהן אויפ'ן צווייטען קעגענאיבערדיגען טראטואר, אבער פלוצלינג אומגעריכט, ווען דאס קינד האט זיך געפונען אין דער מיט וועג אויפ'ן ברוק, איז אנגעפאהרען דער שווערער פאסט-וואגען און דאס קינד איז ארונטערגעפאלען אונטער די רעדער.

נאכ'ן איבערפאהרען האט דאס קינד געפרובט זיך אויפהויבען און גענומען צוזאמענקלויבען די ביכלעך און קאיעטען, ס'האט אבער שוין נישט געקאנט שטעהן אויף די פיס און גענומען זיך וואקלען הין און צוריק. אין דעם מאמענט איז גראד געגאנגען פון דער באהן דער היגער יודישער איינוואהנער ה' האלצמאן (רוויינסקי ?!), און ווען דאס קינד האט איהם דערזעהן, איז עס צו איהם צוגעפאלען, ארומהאפענדיג איהם מיט ביידע הענדטלעך. ווען ה' האלצמאן האט דאס קינד אויפגעהויבען האט עס פערווארפען מיט'ן קעפעל און פערהאקט די ציינער. ה' האלצמאן האט אויפגעהויבען א געוואלד, נאכשרייענדיג דעם פאסט-וואגען ער זאל זיך אבשטעלען. יענער אבער האט זיך נישט געמאכט הערען און מיט מעהר אימפעט גענומען פאהרען אין דער ריכטונג פון דער לובלינער גאס.

אויפ'ן געוואלד פון ה' האלצמאן איז אנגעקומען צוויי פייערלעשער און אלע האבען גענומען דאס קינד מונטערען, אבער אהן רעזולטאט. מ'האט תיכף טעלעפאנירט פון דער פייערלעשער-סטאציע אויף דלוגא גאס אין דער קראנקען-קאסע, ארויסצורופען א דאקטאר, אבער דער ה' האלצמאן האט נישט געווארט ביז'ן אנקומען פון דאקטאר, נאר ער האט מאמענטאל גענומען א דראזשקע און צוזאמען מיט די פייערלעשער אבגעפאהרען אין קראנקען-קאסע. דארט האט דער דאקטאר שוין קאנסטאטירט דעם טויט. און צוגעגעבען, אז דאס קינד איז באלד געווען שטערבליך ווייל ס'איז צעקוועטש געווארען פון דער שווערע משא, וואס איז געלאפען מיט א גליטשיגע שנעלקייט בארג-אראב.

וועגען טרויריגען פארפאל האבען די אומגליקליכע עלטערן געמאלדען פאליציי, וועלכע פיהרט יעצט א אויספארשונג ארום דעם קאטאסטראפאלען געשעהניש.

פאר דער פאליציי האט ה' האלצמאן ערקלערט, אז אויפ'ן פאסט-וואגען זענען געזעסען דריי פערזאהן: איינער פון פארענט, וועלכער האט געטריבען די פערד און צוויי זענען געזעסען פון הינטען ביי די טהירען, אבער קיינער פון די אלע דריי האט נישט געפינען פאר נויטיג זיך אבצושטעלען אויפ'ן געוואלד, וואס ה' האלצמאן האט געמאכט רופענדיג צו זיי. ה' האלצמאן האט אויך ערקלערט, אז ס'האבען געזעהען נאך מענשען, נאר ער ווייסט נישט ווי זיי הייסען.

בעראטונג'ס-פערזאמלונג פון די ראדאמער גארבערי-פאבריקאנטען.

די ראדאמער לעדער-פאבריקאנטען האלטען אן כסדר'דיגע בעראטונגען איבער דעם לעצטענס הערשענדען קריזיס אין דער גארבעריי-אינדוסטריע.

פעריגאנגענעם שבת האבען זיי אזא בעראטונג אבגעהאלטען אין לאקאל פון היגען אינזשינירען און טעכניקער-פעראיין. אויף דער פערזאמלונג זענען געקומען די דירעקטארען פון אלע היגע אקציאנערע בענק.

דער היגער יודישער אינדוסטריעלער ה' מ. דען האט פארגעשטעלט א אויספיהרליכען און זאכליך-בעגרינדעטען מעמאריאל, וועלכער איז געווען דער יסוד פון א לענגערע און ערנסטע דיסקוסיע.

אין מעמאריאל פאדערען די ראדאמער לעדער-אינדוסטריעלער 1) צווישען אנדערע אויך צו אנערקענען די לעדער-אויסארבייטונג אלס ארטיקעל פון ערשטען געברויך מיט דער גלייכצייטיגער פערקלענערונג פון אומזאץ-שטייער ביז א האלבען פראצענט 2) צו אסיגנירען פון די מלוכה-פאנדען 100 מיליאן זלאטעס און דאס איינטיילען צווישען די פירמעס אונטער פערשידענע פארמען פון קרעדיט.

דער מעמאריאל איז בעשלאסען געווארן איבערצושיקען דורך דער פערמיטלונג פון קעלצער וואיעוואדא צו דער צענטראלער מאכט קיין ווארשא.

פייערונג לכבוד דעם נאמען-טאג פון מארשאל פילסודסקי

אזוי ווי אין אלע שטעדט אין פוילען האט אויך ראדאם געפייערט היינטיגען דינסטאג דעם נאמען-טאג פון ערשטען פוילישען מארשאל פילסודסקי. די שטאדט האט דעם זעלבען טאג געהאט א יום-טוב'דיגען אויסזעהען און די פייערליכקייטען האבען געטראגען א אימפאזאנטען חאראקטער.

אלע הייזער זענען געווען דעקארירט מיט די פויליש-נאציאנאלע פעהנער. די רעגירונג'ס געביידעס ווי אויך פון דער קאמונאלער מאכט ווי: סטאראסטווא, מאגיסטראט, באנק-פאלסקי, באהן-דירעקציעס, געריכטען, פ. ק. או. זענען געווען אויסגעציערט מיט פערשידענעפארביגע עלעקטרישע ברען-פייערלעך.

ביי די פענסטער פון דער יודישער גמינע איז געווען ארויסגעהאנגען א גרויס בילד פון פילסודסקי איינגעפאסט אין א ראהם פון עלעקטרישע ליכטשטראהלען.

אין דינסטאג'דיגען טאג זענען פארגעקומען גאטעס-דיענסטען, אקאדעמיעס, רעפעראטען, קינדער-פארשטעלונגען אין פערשידענע טיילען פון שטאדט.

אין דער שטאדטישער שוהל איז אין דער פריה פארגעקומען א גאטעסדיענסט. ס'זענען געקומען אלע יודישע שילער און שילערינס פון גימנאזיע „פשיאטשול ווידזי" און פון אלע פאווטשעכנע שולען.

דער חזן ה' יאפע האט געזונגען מיט'ן כאר עטליכע קאפיטלעך תהלים און וועגען דער בעדייטונג פון טאג האבען גערעדט מורה הוראה טייטעלבוים און פראפ. א. שיצער.

פון „עזרה"

דער אבשלוס פון דער קוילען-אקציע איז שוין איבערגעגעבען אין בעריכט פון דער היינטיגער צייטונג. צוליב פראקטישע טעמים איז מען שוין צוגעטרעטען צו דער פסח-אקציע. די רעיעסטראציע פון די נויט בעדערפטיגע ועט זיך אנהויבען אין די נאהנסטסטע טעג, וועגען דעם וועט ווערען ספעציעל געמאלדען.

די געזעלס. „עזרה" גיט זיך אב א גענויען רעכנונג, אז די הייאהריגע פראדוקציע וועט מוזען זיין א גרעסערע אי אין צאהל פון די געניסענדע, ווי אויך אין די פארציעס. די לאגע איז אויך אזעלכע, וואס די געלד-זאמלונג אויף קוילען האט זיך ערשט וואס פערענדיגט, איז ממילא גלאט טעכניש שווער נאכאמאל שוין ווייטער געהן זאמלען. פונדעסטוועגען טרעט מען צו צו דער אקציע מיט דער פולסטער ענערגיע און גלויבען, אז די היגע אידישע בעפעלקערונג וועט אויף וויפיל מעגליך איז פערלייכטערן דער געזעלש. „עזרה" אין אזא וויכטיגע ארבייט.

אין 1 קווארטאל קומט פאר א אלגעמיינע פערזאמלונג פון די מיטגלידער פון געזעלש. „עזרה" מיט'ן צוועק צו וועהלען א פערוואלטונג.

אין פורים וועט מען בעזוכען מיט ספעציעלע זאמעל-בויגענס לטובת דער „עזרה". די ליסטעס וועלען זיך געפונען אין יעדען הויז. מ'האפט, אז יעדער וועט לויט זיינע מעגליכקייטען צייכענען די זעלבע בויגענס.

ראדאמער יודישע האנדווערקער-באנק בעקומען קרעדיט אויף 30 טויזענד זל.

ווי מען אינפארמירט אונז האט די ווארש. צענטראלע פון קאאפ.-פערבאנד בעקומען פון אמעריקא 450 טויזענד דאלאר מיט'ן צוועק דאס געלד צו פערטיילען בתורת הלוואה צווישען אלע איהרע א נטעילנעהמענדע בענק, וועלכע זאלען קאנען געבען קרעדיט אויף מינימאלע פראצענטער.

צו דער ווארשאווער קאאפעראטיווען-צענטראלע געהערען איבער 400 בענק. פון אלע די בענק זענען אויסגעטיילט געווארען נאר צוויי, וועלכע בעקומען יעדער צו 30 טויזענד זל. פרישען קרעדיט. צווישען די צוויי געפינט זיך די ראדאמער יודישע האנדווערקער-באנק, ווייטער אלע איבריגע בענק האבען בעקומען קלענערע קרעדיטען.

דער דאזיגער פאקט בעווייזט, אויף ווי ווייט דער צוטרוי און די גוטע רעפוטאציע פון דער האנדווערקער-באנק איז פאר דער צייט געוואקסען. דאס איז אויך אין א גרויסע מאס א רעזולטאט פון גוטער ענטוויקלונג, ווירטשאפטליכער ארדנונג און פינאנציעלע רוטין מצד דער יעצטיגער באנק-קאנפיהרערשאפט.

בעריכט פון דער קוילען אקציע

דורכגעפיהרט דורך דער הילפס-געזעלש. „עזרה" איז ראדאם אין ווינטער 1928|9

קוילען איז געווארען פערטיילט קלג. 112.000 (אין פאריגען ווינטער נור 60,000 קלג.) אין אלגעמיינעם ווערט—דורכשניטליך א' 0,07 בעטרעפט זל. 7.840.00

אויף דעם געזאמעלט קוילען „ 27.600 („ „ „ 29,500 „) „ „ — „ „ 0.07 „ זל. 1.932.00

„ „ „ אין באר („ „ „ זל. 1.452.30) — — — — — — זל. 3.021.55

געדעקט פון אייגענע פאנדען 2.886.45 7.840.00

די פאלגענדע האבען געשפענדעט אין באר, די אלגעמיינע סומע זל. 3,021,55

די נעמען לויט'ן אידישען אלף בית:

ה"ה ברעזעס אדלער איתמר, אדלער סאמועל, אדלער יאקוב, אדלער וול., פירמע „אקערמאן-ווינאווער", איידעלבוים ש., אבראמזאהן מ., ארענשטיין מ., מ אוויטש אברהם, אסטראוויעצקי מ. ל., אפאטאווסקי, אורבינדער דוד, אשכנזי מ.

ה"ה „ב"ן", בוימאן הירש, בוימאן וואלף, בירנבוים חיים, בעקערמאן לעאן, בילאנדער מ., בלאסט ש., בערגער שלמה, בערגמאן שמואל, בראווער חיים, בושאצקי, באנקער הירש, בארענשטיין יחיאל, בוים א. ח., בוים י. וואהל 13), בערקאוויטש ש., בערמאן י. (טראווגע), בערנעמאן (לוב. ..), בליכער נ., ברעסלער א., בארקאווסקי מ., בארנשטיין העניך, בארנשטיין ז.

ה"ה גאלדבערג אברהם, גאלדבערג אהרן, גאלדבערג יונה, גאלדצערג קלמן, גאלדבערג יצחק, גאלדבערג היים, גינצבורג נחום, פירמע „ברידער גוטמאן און צוקער", גוטמאן שמשון, גוטמאן יצחק, גוטמאן חיים (ספאז. 4), גוטמאן (לוב. 5), גוטמאן ש. (סט. קראק. 16), גאלעמביאווסקי יעקב, גרינוואלד דוד, גלינקעוויטש י., גאלדפיין ישראל, גראספעלד עזריאל, גאלדפארב פלטי, גאלפארב מ., גאלדפארב ש., גאלדפארב יחזקאל, „ברידער גאלדפארב", גרינבוימס. ל., גרינבוים יעקב, גאלדשטיין ירמיהו, גרושקעוויטש י., פרוי גוטשאדט אסתר, פרוי גוטשטאדט פ. (לוב. 20), גוטשטאדט הערש, גאלדקארן ש., גאטליב נתן, גאטפריד אברהם גארפינקעל אית., גראדאוושיק יוסף גלאט י. ל., גא דוואסער ישראלקע, גלאס א. ח., גראנעק מ.

ה"ה דען מ., דאנציגער פ., דאנציגער ל., פירמע „דיאמענט-ראזענבערג", דאברזינסקי הערש, דאברזינסקי יעקל, דרעזנער חיים, דען ש.

ה"ה האפמאן פישל, האפטארטשיק (ווארש. 17), האלצקענער ישראלקע, הימעלפארב ה. ל. הענדעל שלמה, הענדעל יעקב שמחה, הערמאנש מ., הוראוויטש (לוב. 5) הוראוויטש ש. ד., האלץ י. ,הירשבערג מ., האך א., האניגמאן דוד, הערשענהארן א., (לובל. 29) האפענהיים מ., האכבוים פ., פ וי הא פערן (וואהל 7), האנצבערג ב.

ה"ה ווייספוס אברהם, ווייספוס ישראל, ווייספוס איטשעל, ווישליצקי מ., ווייסעלפיש ה., וויינבערג מיעטשיסלאוו, ווייסמאן מלך, ווייספעלד נ., וויינטרויב י. מ., ווארשאוער (לוב. 25), ווארשאוער (ווארש. 6), ווערטהיים, וויינבערג דוד, וויינטרויב משולם.

ה"ה זילבערבערג י. ד., זילבערבערג יונה, זילבערבערג פישעל, זילבערבערג נתן, זשאבנער ה., זיגמאן ג., זשוראוו שמעון, זיידענבערג שמואל, זיידענוועבער ד., זעליגער ק., זילבערשטרום י.

ה"ה ד"ר טענצער, פרוי טענצער א., טאבאקמאן ש., טייכמאן ח. (קאש. 4), טענענבוים יוסף (לוב. 28), פרוי טייטעלבוים חנה, טאנדעטניק דוד.

ה"ה יאמעס מ., ישורון י. מ., יגעלמאן פ.

ה"ה כמיעלארזש ש.

ה"ה לעווי ד"ר, לאקס אלעק, לאנגער מרדכי, לאנדאן ל., לאנדוי א. לאנדוי י., ליכטענשטיין פ., ליטוואק ח., לעווענטאהל יוסף (קיל 13.

ה"ה מינצבערג שלמה, מוסמאן נח, פרוי מוליער ז"ל, אדוואקאט מייער, מילשטיין גדליהו, מרגליות ל., מאנדעלזיס ל., מענטליק א., מענדעלזאהן ה., פרוי מעלכיאר ח., מאלצמאן ד., מלכהסמאן י. מ. מעדאליאן ד.,

ה"ה ניימאן נ., ניימאן ש., ניימאן י. נאדעל דענט., נירענבערג א. ש., נארדווינד מ. י.

ה"ה „פפולדזעלניע-קרעדיטאווי" (פל. 3-טער מאי), סאווע ד., סאפירשטיין א. סאלבע י., פרוי סאלבע מ., סילוואן נ.

ה"ה עפשטיין יצדק, ערליך שמאי, פרוי ערליך, א. ב. ערליכמאן.

ה"ה פינקעלשטיין ח. ד"ר, פינקעלשטיין ל. ד"ר, פערסטער מ., פרענקעל יח., פרענקעל ד., פרענקעל מ., פעפער שאול, פוקס אברהם, פישמאן מלך (זגאדנא 7), פישמאן מלך (רוויינסקע 9), פרישטייער ל., פריד יוסף פערסטער יחז., פאוולאוויטש מ. (לוב. 21), פרידמאן יוסף (לוב. 24), פרידמאן ה. (דלוגע 13) פרידמאן ל. (רוויינ. 7), פרידמאן ב. (וואהל 37), פרידמאן (רוויינסקא 8), פרידמאן מ. (לוב. 12), פרידמאן מ., פרידמאן ז., פרידמאן ח. (וואהל 3), פרידמאן מ. (וואהל 23), פרידמאן אברהם. פינקעלשטיין אליעזר, פינקעלשטיין ירמיהו, פינקעלשטיין א. (לוב. 11), פעדערמאן ח., פאטאושניק נ., פריידענרייך י., פליישער ש., פישמאן י. (רוויינסקע 23). פרוי פאזנאנסקא פר., פישמאן איטשע (ריגעק 7).

ה"ה צוקער משה (וואעל 13), צוקער משה (לוב. 4), צמח מ., צמח י. (ווארשא), צווייגענבערג ק., צוקערמאן ל., צעסארסקי י., צאלקעוויטש.

ה"ה קאפער דוד, „קארמאן א. און זיהן", קארמאן שמואל, קארמאן מ. (לוב. 7) קארמאן אייזיק, קארמאן ישראל, קארמאן יוסף, קעלערוואַרם ד"ר, קלייף ד., קוראווער סט., פירמע „קעניגסבערג-צימערמאן", קאלקשטיין, קאדישעוויטש ד"ר, קויפמאן יהודא, פרוי קויפמאן (לוב. 25), קעסטענבערג ש., (לוב. 22), קאפלאן נ., קירשענבוים י., קאהן א., קופערבערג א. קלאהרפעלד מ., קאמפעל י., קירשענבוים דוד, קינצלער י., קאץ (לוב. 2) קאץ פישעל, קאצמאן (ווארש. 2), קיילער (לוב. 36), „ברידער קורץ", קירשענבלאט מ., קליינבוים יעקל, קופערמאן (רינעק 14), קאפער יחיאל, קאזלאווסקי יעקל, קאמינער.

ה"ה ראזענבערג י. מ., ראיאל י. מ., ראטבלאט א., ראקאש דענט., רובינשטיין משה (לוב. 30), פירמע „ברידער ריכטמאן" (ספאז. 12), רובינשטיין (רוויינסקי 15), ראפאפארט מלך, ראפאפארט י. (רוויינסקי 16). ראפאפארט ספאז. 16), ראזענבערג נח, ראזענבערג י., ראזענבערג ש., ריכטמאן קלמן, ריכטמאן מרדכי, ראטענבערג יעקל, רוטמאן יוסף, דווזשע א. פ., ריישער ש., ראזענבוים משה, ראזענבלום מ. ג., פרוי ראפאלאוויטש (דלוגא 10), „שותפים ריבאקעס".

ה"ה שענדעראוויטש ד"ר, שטילער מעצ., שטארקער נ., שוויאטלער י., שווארצבערג יוסף, שרעק נתן.

די פאלגענדע האבען געשפענדעט קוילען קלג. 27,600

ה"ה „ברידער אייכענבוים", אייזענבערג מענדיל, אייזענבערג משה.

ה"ה בלאטמאן ד. (דלוגע), בלאטמאן ד. (סקאריש), פרוי בלאטמאן (לוב. 11), פירמע „בירענבוים-שטיינמאן", בערקמאן ז., בלומענפעלד מ., בלומאן מ., בוים שלום, בייטלער יוסף.

ה"ה גרין יוסף, גרין יצחק, גערשטיין ירחמיאל, גליקשטיין ר., געלטשינסקי, גאלדפארב פיליפ, גאלדבלום ה. א., גאטליב ל. (פיאסקי), גאלדאק, דיאמענט י. (פל. יאגעל.), דען ח.

ה"ה פירמע „הוראוויטש, קארמאן און פרידלאנד", „האכבערג-לאסטמאן", האמערשטיין מ., הערשמאן ז., הוראוויטש מ. י., הענדעל ל.

ה"ה וואולף ר., ווייסמאן אדאלף ווארשויער לייב, וואלאנאווסקי י., ווערבער י. מ.

ה"ה זיידענשניר ה., זילבערשטיין ש., זיגמאן נ., זיידענוועבער מאיר.

(סוף זייט 8).

בעריכט פון דער קויהלען-אקציע.

(ענדע פון זייט 7)

ה"ה שטנענבוים אלי', טויבער ב., טייטעלבוים י. ד., טייכמאן מענדיל.
„ לאנדוי סאביאן, פירמע לאנדוי (לוב. 27), פירמע „לעשטש-טייכמאן", „לעספויער און זיהן", ליטוואק ז.
„ מערין א., מילשטיין ח.
„ סענאטאר.
„ פישמאן אברהם, ברידער פרידמאן (קילינסק. 2), פרידמאן לייבל (דלוגא) פרידמאן אהרן (זשיטניע), פעלדמאן הירש.
„ צינא מאטעל.
„ פירמע „קאנער, מרגליות און ווערטהייזער", קעסטענבערג שמואל (פיל-סודסקי 12), קליינבוים חיים (מאניושקי), קרול יצחק.
„ רובינשטיין משה (גיערטשעווסקא), ראטענבערג אברהם, ראזענבוים וואלף, ראקאטש ל., רייך ב.

ה"ה שיינפעלד י. ל., שטיינמאן ש.

אין דער זאמלונג האבען זיך בעטייליגט די נעמען לויט'ן אלף בית

• אדלער איתמר (פרעזעס), הירשענהארן הערש, וויינטרויב העניך, פרוי טייטעלבוים חנה, ד"ר לעווי, ניימאן ב. (ב"ן), נירענבערג משה יצחק, פעפער שאול, פרענקעל לייזער, פישמאן איטשע (רוויינסקע), פישמאן איטשע (רינעק), קאדישעוויטש סענדער, ראזאל איטשע מאיר, ריכטמאן מיכל, ראטבלאט אייזיק, שאפיר יעקל און שיינפעלד שלום אייזיק.

די געזעלש. „עזרה" דריקט אויס איהר טיפסטען דאנק די שפענדערס, ווי אויך די זאמלער פאר זייער מיטהילף אדורכצופיהרען די קויהלען-אקציע אין אזא שווערע צייט.

הילפס - געזעלשאפט „עזרה" אין ראדאם.

סעקרעטאר (—) ד"ר שעגדעראוויטש, פרעזעס (—) אדלער איתאר.

בעמערקונג: אויף די אויבענדערמאנטע שפענדונגען סיי אין געלד און אין קוילען איז געווארען ציגעשיקט אהיים ענטשפרעכענדע קוויטירונגען.

די יידישע גימנאזיום „שישאשול וויעדזי" אין ראדאם
(מיט רעגירונגס-רעכט)

ארדענט איין א פורים-פארשטעלונג
חנה הקטנה
שוישפיעל אין 2 אקטען מיט געזאנג און טענץ
אויסגעפיהרט פון שילער און שילערינס

די פארשטעלונג וועט פארקומען אין זונטאג דעם 7טען קוויעצען 3 נ. מ.
אין טעאטער ראזמאיטאשטשי.

בעמ. די ריינע הכנסה געהט פאר די „בראטני פאנאק" פאר אונבעמיטעלטע שילער.

די דירעקציע.

א גרויסער אויסוואהל
פון פארצעליין-ארטיקלען, מאיאליק און קרישטאלען
און פערשידענע ארטיקלען אויף פרעזענטער.
אלעס צו קאנקורענץ-פרייזען.
ח. ספירוטוס, ראדאם
סלאוואצקא (סקארישעווסקא) 24
ערשטער שפאס פראנט.

Kupiecka Spółdzielnia Kredytowa
Z ODP. OGR.
w Radomiu, Żeromskiego (Lubelska) 9

מאכט בעקאנט, אז די באנק איז געווארען איבערגעטראגען פון רוויינסקי 21 אויף לובלינער 9 (זשעראמסקי אין נתן ניימאנ'ס הויז) גלייכצייטיג ווערט מיטגעטיילט, אז די באנק ספולדזיעלני קרעדיטאווע איז לעצטענס ארגאניזירט און פערברייטערט געווארען.
די באנק נעמט אן: אינקאסע-וועקסלען, פראכטען, וקלאדען.
ערטיילט הלוואות, מאכט דיסקאנטא און ערלעדיגט אלערליי
באנק-אפעראציעס.
די באנק איז בעקאנט מיט איהרע רעיעלע און פינקטליכע בעהאנדלונג.
אינקאסעס ווערען אויסגעצאהלט אין זעלבען טאג.
די באנק נעמט אן אינקאסעס אויף גאנץ פוילען און אויף פאלגענדע שטעדט מיט דעם פרייז פון 1 זל. פאר א שטיק:
לאדז, ווארשא, קאזשעניץ, פשיטיק, זוואלין, שידלאוויעץ, אילזשא.

בעקאנטמאכונג.
מיר האבען דעם כבוד בעקאנט צו מאכען דאס אונזער פוטער-געשעפט
י. מ. ווערבער מיט זוהנס
ראדאם, לובלינער 14 (פראנט)
בעזיצט צום זומער-סעזאן א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע לעטני פוטערס ווי:
קרעטען, ליסען, מענטער און קינדער-היטען ווי אויך פערשידענע גומי-מאנטלען אינלענדישע און אויסלענדישע
צו מעסיגע פרייזען.

נויטיג א קוואליפיצירטע נייערין פון צושניידען אוועק צו א שניידערן.
פוז שויז,
אינפארמאציעס אין דער אדמיניסטראציע.

עפענטליכע אויפפאדערונג!
מיר פאדערען אויף דעם ה' יאקוב האלץ ראדאם, לובלינער 21 צו שטעלען זיך מיט אונז צו א עהרען-געריכט ביים ראדאמער רב הרב קעסטענבערג אויף זונטאג דעם 24 מערץ וועגען די עקסמיסיע פון א זעהר אנגעזעהענע פאמיליע, וועלכע פערנעמט אין זיין הויז אין ווארשא פאנסקא 27 שוין 22 יאהר.
אויב דער ה' האלץ וועט צום עהרען-געריכט נישט קומען וועלען מיר געצווינגען זיין איבערצוגעבען דעם עפענטליכען משפט.

יהושע פריחס
לייבל פריחס
לייזער ווידענפעלד.

Od wielu lat już istniejące
Biuro Próśb TŁOMACZEŃ — i — PRZEPISYWAŃ
p. f. „PROLITEX"
RADOM, WAŁOWA 5, oficyna I-e piętro.
USKUTECZNIA
Podania, skargi, opozycje, apelacje w sprawach cywilnych, karnych, wojskowych i paszportowych oraz rekursy do wszystkich urzędów państwowych i administracyjnych
KORESPONDENCJA HANDLOWA
Umowy i punkt. przedrejentalne

צו דער פערלאבונג פון אונזער ליבען זוהן מרדכי מיט פרל' ראמא ליבעלסקא ווינשען מיר, אז זייער צוזאמענבונד זאל געשלאסען זיין מיט גליק און אייביגע צופרידענהייט.
לייבל גאלדמאן עט פרוי.

Roma Lubelska
Siedlce

Mietek Goldman
Radom.

Zaręczeni
w Marcu 1929.

צו דער פערלאבונג פון אונזער ל. ברודער, שוואגער און פעטער מרדכי גאלדמאן מיט פרל' ראמא ליבעלסקא גראטולירען מיר הערצליך און ווינשען זיי א גליקליכע צוקונפט.
חיים וואלף זילבערבערג
עט פרוי און ווהנדעלע.

קעלצער אבטיילונג.

דיכטער נתן ביסטריצקי אין קעלץ.

א דאנק דעם געשאפענעם אויפנאמ'ס קאמיטעט מיט'ן דירעקטאר ה' י. מ. רייזמאן בראש איז זונטאג ביים אנקומען פון דיכטער ביסטריצקי פארגעקומען א פייערליכע קבלת פנים. אויפ'ן פעראן האבען זיך פערזאמעלט פארשטעהער פון אלע קעלצער נאציאנאלע ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס. ווי אויך זעהר א גרויסע צאהל יוגענד און סתם ציוניסטען.

די ערשטע פייערליכע אקאדעמיע

די ערשטע גראנדיעזע אקאדעמיע וועלכע איז גלייכצייטיג געווען די ערעפנונג פון דער ק. ק. ל. קרייז קאנפערענץ, איז פארגעקומען זונטאג אין לאקאל פון „ארפעאום". די אקאדעמיע ווערט ביי א פול געפאקטען זאל און ביי א געהויבענע יום-טוב-שטימונג, געעפענט דורכ'ן פארזיצער פון אויפנאהמ'ס קאמיטעט ה' י. מ. רייזמאן.

ער לארענט איין אין פרעזידים פארשטעהער פון אלע ארטיגע ארגאניזאציעס. עס הויבען זיך דאן אן די בעגריסונגען. דער ערשטער בעגריסט (אין העברעאישען) אין נאמען פון דער ציוני. ארג. ה' דוד ראזענבערג, דאן „מזרחי" און „יבנה" שולע—ה' גוטהארט (העברעאיש), פוע"צ—ה' בארקאווסקי, צעירי-מזרחי-ה' בארענקיעוויטש, קהלה —ה' ראזענבלום, „השומר"—סקורעצקי (העברעאיש), החלוץ — טענענווורצעל, „וויזא" —פרוי פיינגאלד, פרייהייט— גרונדמאן.

נאך די בעגריסונגען בעקומט דאס ווארט צו זיין רעפעראט א. ד. ט. „וואס לערנט אונז דער קריזיס אין א"י" דער גאסט דיכטער ביסטריצקי. פיעל מיט אפטימיזם, גלויבען פאר דער צוקונפט פון ארץ-ישראל איז געווען דיכטער ביסטריצקיס דעפעראט, ער שילדערט די קאלאסאלע ווירטשאפטליכע פערספעקטיווען פון א"י יעצט ווען דער ירדן ווערט עקספלאאטירט, ווען אין חיפה ווערט געבויט דער פארט, ווען רוטענבערג'ס עלעקטרישע אונטערנעהמונג ענטוויקעלט זיך אזוי שנעל, ווען אין א"י, פערצווייגט זיך א אינדוסטריע א. א. וו. יעצט—רופט אויס דיכטער ביסטריצקי—איז דער געהעריגער מאמענט ווען די ערד פון די אראבער קאן איבערגעהן צו יודישע הענד, און א אייגענטום פון יודישען פאלק קאן עס נור ווערען דורכ'ן קרן קימת לישראל, וועלכער קעמפט מיט דער באדען-שפעקולאציע. דער רעפעראט, וועלכער איז געווען א מייסטערהאפט-דיכטערישער האט געמאכט א אונבעשרייבליכען איינדרוק אויפ'ן ריזיגען עולם, וועלכער האט אים בעשאנקען מיט לאנגדויערענדיגע אפלאדיסמענטען.

די קרייז קאנפערענץ פון ק. ק. ל.

די צווייטע זיצונג פון דער קאנפערענץ איז פארגעקומען צומארגענס מאנטאג בייטאג אין לאקאל פון סוחרים-פעראיין. אין דער קאנפערענץ האבען זיך בעטייליגט דעלעגאטען פון 21 שטעדט פון קעלצער קרייז.

ווען סווערן אנגענומען א רייהע רעזאלוציעס, צווישען וועלכע עס איז אויך אנגענומען געווארען צו פערשרייבען די קאנפערענץ אין ספר-הזהב, ווערט די קאנפערענץ געשלאסען.

בעת די פערהאנדלונגען אויף דער קאנפערענץ מעלדעט דער אין קעלץ בעקאנטער מזרחי'סטישער עסקן ה' א. י. מאשקאוויטש אז ער פערשרייבט זיך אין ספר-הזהב. די מעלדונג ווערט בעגריסט דורך אפלאדיסמענטען און דאנק-אויסרופען.

אין דער קהלה.

דינסטאג איז פארגעקומען לכבוד ביסטריצקי, א זיצונג פון קהלה-ראט, אויף וועלכער ס'האבען בעגריסט דער פארזיצענדער ה' ראזענבערג אין נאמען פון דער יוד. בעפעלקערונג אין קעלץ און ה' גוטמאן אין נאמען פון קעלצער האנדווערקערטום.

די אנוועזענדע פרנסים האבען אויפ'ן פארשלאג פון ה' ראזענבערג זיך מתחייב געווען איינצושרייבען די קהלה אין ספר-הזהב.

מיטיאך איז פארגעקומען מיט'ן אנטייל פון גאסט א פרייען מיטינג. פרייטאג איז אין קינא „פאלאס" פארגעקומען א גרויסער שול-מיטינג.

עונג-שבת איז „מזרחי".

אויף דער איינלאדונג פון דער „מזרחי"-ארגאניזאציע האט דיכטער ביסטריצקי אנטייל גענומען שבת נאכמיטאג אין טראדיציאנעלען עונג-שבת וועלכען דער „מזרחי" ארדענט איין במשך דעם לעצטען יאהר.

דער זאהל פון „מזרחי" איז געווען איבערפולט פון א גרויסען עולם חסידישע יודען און מזרחי'סטישע יוגענד, דאס בילד פון דעם גרויסען עולם יודען ארום דעם טיש ביי די בין השמשות'דיגע שאטענס און טרוימערישע שלש-סעודות'דיגע בענקשאפט-שטימונגען האט דערמאנט א בילד פון חסידים ביי דעם טיש פון א גרויסען רבי'ן. נאך זמירות-זינגען און נאך די דברי תורה פון דיכטער ביסטריצקי און די בעקאנטע מזרחי'סטישע מסיפים די ה"ה ציטרין, גאטהארט. ראזענבלום האט דער עולם זיך געלאזט אין א רקידה'לע און בעגלייט דעם שבת מיט געזאנג און חדוה.

די אבשיעד'ס-אקאדעמיע

דעם פאריגען שבת אין אווענד איז אין זאהל פון „טעאטער פאלסקי" פארגעקומען די אבשיעד'ס-אקאדעמיע לכבוד דעם גאסט, שוין 8 אזייגער, אויף ווען עס איז געווען בעשטימט די אקאדעמיע, איז דער זאהל פון טעאטער געווען איבערפולט, אזוי, אז איינינגע הונדערט מענשען האבען געמוזט אוועקגעהן נישט קריגענדיג קיין בילעטען אין קאסע.

ביים פרעזידיום-טיש פערנעמען ערטער אנגעזעהענע פארשטעהער פון דער קעלצער יודישער געזעלשאפט. אין פרעזידיום ווערט אויך פערבעטען אלס גאסט דער רעדאקטאר פון „ראדאמער קעלצער לעבען" ה' הערץ.

די אקאדעמיע עפענט ה' י. מ. רייזמאן מיט איינינגע ווערטער וועגען די פערדינסטען פון דיכטער ביסטריצקי'ס בעזוך אין אונזער שטאדט פאר'ן נאציאנאלען לעבען בכלל און פאר'ן קרן קימת בפרט. ה' רייזמאן טיילט אויך וועגען די 15 הרשמות, וועלכע זענען געמאכט געווארען בעת דעם גאסט'ס בעזוך.

די קעלצער נאציאנאלע יוגענד האט אויף דער ביהנע אויסגעזונגען אין בעגלייטונג פון א שיין-צוגעפאסטען ארקעסטער א גאנצע רייה יודישע און העברעאישע לידער.

נאכדעם האט דיכטער ביסטריצקי געהאלטען א רעפעראט, וואס איז לויט זיין פארם, אינהאלט און סטיל געווען א פרעכטיג געבייט קונסט-ווערק, פאר וואס ער איז בעשאנקען געווארען מיט אונאויפהערליכע שטורמישע אפלאדיסמענטען.

א שטארקען איינדרוק אויף דעם ריזיגען עולם האט געמאכט דאס הארציגע געזעגענען און דאס ציקושען זיך פון דירעקטאר רייזמאן מיט'ן דיכטער ביסטריצקי.

מיט געזאנג, מוזיק און התלהבות'דיגע הוירא-טענץ אויף דער ביהנע האט די אקאדעמיע זיך פערענדיגט ביי א זעהר געהויבענע שטימונג.

דער באנקעט

ביי א שעהן-סערווירטען טיש איז שבת-צונאכט'ס 12 אזייגער פארגעקומען א הערליכער באנקעט לכבוד דעם גאסט אין זאהל פון סוחרים-פעראיין פארזיצער פון באנקעט איז געווען דיר. ה' ראזענבערג, וועלכער האט דעם באנקעט געפיהרט אין א ארץ-ישראל-הומאר דורכגעפלאכטען מיט טרעפליכע אנאלאגיעס, וויסענשאפטליכע בקיאות און פיינגעפיהל. טאסטען האבען געהאלטען די ה"ה: קעניגסבערג, רעד. הערץ (ראדאם), פרוי קייזער, א. י. מאשקאוויטש און אסטראוויטש.

אייפ'ן באנקעט האט דער ספעציעל צוגעגרייטער כאר מיט דער הילף פון דעם ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' קאפף אויסגעפיהרט א רייהע לידער.

פאר דער מוסטערהאפטער איינארדנונג פון באנקעט בעקומט א הערצליכען דאנק די פרוי פון פרעזעס פון דער ציוניסטישער ארג. אין קעלץ, פרוי אסתר קייזער און נישט אומזיסט איז

ב"ה

קול קורא לעזרה!!!

פון אַלע עקען רוסלאַנד דערגעהט צו אונז דער חעה-געשריי פון רוסי-שען יודענטום, וועלכעס געפינט זיך אין דער גרעסטער נויט און פּיין, ראַנגלענדיג זיך צווישען לעבען און טויט, זייענדיג קאָנקאָמיש אינגאַנצען רואינירט. בערך 3 מיליאָן יודען, כן ירבו, וואָס האָבען זיך יאָהרען-לאַנג מוסר נפש געווען פאַר'ן יודישען דת און אמונה, שטעהען איצט אונבעהאָלפענע און פערצווייפעלטע פאַר דער געפאהר צו בלייבען ח"ו אהן מצה אויף פסח און דערצו נאָך צו ליידען הונגער, חלילה, אויב עס וועלען נישט קומען צו הילף די יודען פון אַנדערע לענדער.

דער גרעסטער אידישער קיבוץ אין פוילען טראָגט אויף זיך די רעלי-גיעזע און ברודערליכע פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר'ן פערזאָרגען די רוסישע יודען מיט מצות אויף פסח!!! זיי איז נישט געבליבען ביי אונז פריש אין זכרון די געטרייע ברודער-האַנד, וועלכע די רוסישע יודען האָבען אונז אויסגעשטרעקט אין די שווערע מלחמה-יאָהרען! זי קאָנען מיר זיך זעצען צום סדר מיט אַ רוהיג געוויסען און אויסרופען „כל דכפין ייתי ויכול" דאַן, ווען פון יענער זייט גרענעץ שמאַכטען פון הונגער און נויט. פיעל מיליאָנען יודען, אויף וועלכע עס האָט זיך אויסגעגאָסען גאַנץ צאָרן ר"ל!!

טראָץ אונזער טרויריגע עקאָנאָמישע לאַגע מוזען מיר ערפילען אונזער חוב לגבי אונזערע רוסישע ברידער, ווייל אויב די שוואַכע צווישען זיי וועלען נישט קענען ביישטעהן דעם שווערסטען נסיון און וועלען קומען, חלילה לידי איסור חמץ בפסח, אויב נישט אויף זיי, אויף אונז וועט פאַלען די שווערע פעראַנטוואָרטליכקייט, וואָס מיר האָבען זיי פערלאָזט בעת א צרה און נישט געאיילט מיט ברידערליכע הילף אין זייער גרויסען אומגליק!

ראַדאָמער יודען! די נויט איז גרויס! די צייט איז קורץ!

אלע ווי איינער מוזט איהר ברענגען אייער קרבן - יחיד צו מאַכען דערפון א געמיינזאַמען קרבן-צבור!

יודען רחמנים! קיין איינער פון אייך טאָר נישט בלייבען

מחוץ למחנה! יעדער איינער זאָל ביילעגען וואָס שנעלער זיין נדבה און מיט געמיינזאַמע כחות ארויסהעלפען די ברידער אין רוסלאַנד פון זייער קאַטאַס-טראָפאַלען מצב, וועלכע בעדראָהט זיי ח"ו נכשל צו ווערען אין איסור חמץ בפסח ר"ל, ולהשומע יונעם ותבוא אליו ברכות טובה!!

איילט מיט הילף! די לאַגע איז קאַטאַסטראָפאַל!!!

ראַבינאַט

שמואל שטיטעלבוים
מ"מ חרב דפה ראדום

יחיאל זאב הלוי
אבד"ק קוזיף כעת מו"ץ דפה.

האדמורים

יוסף אליעזר ראַבינאָוויטש
יעקב ירחמיאל טאוב
אליעזר אלימלך רוקח בהח"ץ ז"ל מקאזיניץ
משה א"ב בהר"י זצ"ל מאוסטראָווצע.

106–08.

בעקאַנטמאַכונג.

די פערוואַלטונג פון געזעלש. „ע ז ר ה" אין ראַדאָם מאַכט בעקאַנט די מיטגלידער איהרע. ווי אויך פון אבטיילונג „בית-לחם", אז מאָנטאַג דעם 1 אַפּריל (קוויטסשען) אום 5 אַז. נ. מ. אין אייגענעם לאָקאַל (דלוגא 5)

קומט פאר די געוועהנליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונג

אויפ'ן טאָג-אָרדנונג: בעריכטען, וועהלען אַ פערוואַלטונג, רעוויזיאָנס-קאָמיסיע און פרייע פאָרשלאַגען.

בעמערקונג: אין פאַל פון אַ נישט גענוגענדע צאָהל פערזאַמעלטע וועט די די זעלבע פערזאַמלונג פאָרקומען אין זעלבען טאָג אום 6 אַז. פאַרנאַכט און וועט זיין גילטיג ביי יעדער צאָהל פערזאַמעלטע.

דאַנקזאַגונג.

מיט עטליכע מאָנאַטען צוריק בין איך געלעגען ערנסט קראַנק ר"ל. ניט אָבזעענדיג קיין מיטלען זיך צו ראַטעווען. האָב איך מיך געוואָנדען צו דער הילפ'ס-געזעלשאַפט „ל י נ ת - ה צ ד ק", וועלכע האָט מיר ערטיילט די מעדיצינישע און דאָקטאָרישע הילף דורך דער נאָנצער צייט פון מיין קראַנק-הייט, אַ דאַנק וועלכע איך בין געקומען צו מיין געזונד-צושטאַנד. איך דריק דערמיט אויס מיין טיפסטען דאַנק די פערוו. פון „ל י נ ת - ה צ ד ק" פאַר איהר אינטענסיווער אַרבייט לטובת דער אָרימער אידישער בעפעלקערונג אין ראַדאָם.

מיט כבוד

מענדיל ליפשטיין ראַדאָם, שפּיטאַלנא 13.

Biuro Prósb EXPRESS

p. f.

w RADOMIU, przy ul. Lubelskiej Nr. 27

Podaje do publicznej wiadomości, że Biuro załatwia wszelkiego rodzaju podania i odwołania do wszystkich władz państwowych i komunalnych korespondencję handlową krajową i zagraniczną, tłomaczenia z języków obcych, sporządzanie bilansów, budżetów, umowy i kontrakty a także przepisywanie na maszynie.

Przy biurze, które zostaje prowadzone pod kierownictwem sił rutynowanych i fachowych, otwarty został dział zleceń i informacji handl.

Ceny możliwie przystępne.

POSZUKUJĘ

jakiejkolwiek posady w zakresie handlu.

Posiadam dobre referencje i wykształcenie fachowe.

Łaskawe zgłoszenia dla C. K. do Administracji pisma.

KINO „NOWE CZARY" קינא

נור 3 טעג

מאָנטאַג דעם 25-טען, דינסטאַג דעם 26-טען און מיטוואָך דעם 27 מערץ

א דאָפּעלטער אטראַקציאָן - פּראָגראַם

1) א בילד פון א עבירה, א ווינדערליכע ערצעהלונג פון א צוג אויפן גרונד פון דער גרויסער באַהן קאַטאַסטראָפע היטער לאַנדאָן א. ג.

Tajemnica Stacji Kolejowej

מיט'ן אָנטהייל פון די עקראַן-מייסטערס: ערנאַסט פערעפּעס און זינאַנדי קאַראַבאַנקא

2) די ווינדערליכע שענהייט בילי דאָוו וועט דעבוטירען אין סענסאַציאָנעלען פּוילאָן-בילד

w Pazurach Lamparta

p. t.